

Mevlâna Hazretleri "Bazı alimlerin Allah'ı isbat etmeye çalışmalarına şaşıyorum. Allah'ın varlığı sabittir, sen kulluğunu isbat etmeye çalış." diyor. Ancak Risaleler Allah'ın varlığı ve birliğini isbat üzerine yazılmıştır; bu sözü nasıl anlamalıyız?

Bu gibi mübarek zâtları ve sözlerini bulunduğu dönem ve o döneme ait şartlar içinde değerlendirmek gerekir. İmanın umumi olduğu, günahların işlenmediği bir dönemde, öncelikli ve revaçta olan mesele elbette amel-i salih ve takva olacaktır. Ama imanın sarsıldığı, günahların sel gibi her tarafı kuşattığı bir toplumda, öncelikli ve esas mesele elbette imanın ispatı ve takviyesi olacaktır. Her iki zâtın da kendi dönem ve şartlarındaki davranış ve ifadeleri elzem ve hikmetlidir. Birisini diğerine takdim etmek gerekmiyor.

Üstad Hazretleri bu bakış açısına şu şekilde işaret ediyor:

"Madem hakikat böyledir. Ben tahmin ediyorum ki, eğer Şeyh Abdülkadir Geylânî (r.a.) ve Şah-ı Nakşibend (r.a.) ve İmam-ı Rabbânî (r.a.) gibi zatlar bu zamanda olsaydılar, bütün himmetlerini, hakaik-i imaniyenin ve akaid-i İslâmiyenin takviyesine sarf edeceklerdi. Çünkü saadet-i ebediyenin medarı onlardır. Onlarda kusur edilse, şekavet-i ebediyeye sebebiyet verir. İmansız Cennete gidemez; fakat tasavvufsuz Cennete giden pek çoktur. Ekmeksiz insan yaşayamaz, fakat meyvesiz yaşayabilir. Tasavvuf meyvedir, hakaik-i İslâmiye gıdadır. Eskiden kırk günden tut, tâ kırk seneye kadar bir seyr ü sülûk ile bazı hakaik-i imaniyeye ancak çıkılabılırdi. Şimdi ise, Cenâb-ı Hakk'ın rahmetiyle, kırk dakikada o hakaike çıkılacak bir yol bulunsa, o yola karşı lâkayt kalmak elbette kâr-ı akıl değil. İşte, otuz üç adet Sözler, böyle Kur'ânî bir yolu açtığını, dikkatle okuyanlar hükmediyorlar."(1)

Burada asıl dikkat çekilmek istenen mânâ, her devrin siyasî ve içtimaî yapısının değişik olduğudur. Elbette bu değişikliği tatmin edip doyuracak her devir için ayrı bir Kur'an tefsiri gerekiyor. Zaten her yüz yılda gelen müceddidler de bu vazifeyi ifa ediyorlar.

Mevlâna Hazretleri kendi döneminin hekimi idi, o dönem insanların anlayış ve seviyesine göre hitap edip, hareket ediyordu. O dönem gitti, yeni dönemler geldi ve

şartlar çok değişti. Elbette değişen şartlara uygun olacak yeni hekimlerin çıkması gerekir. İşte Üstad Hazretleri burada bu noktaya işaret ediyor.

Ayrıca Hazret-i Mevlâna'nın bahsettiği ispat meselesi tahkikî imana vesile olup, hakiki marifeti netice veren Kur'anî bir ispat tarzı değil, felsefeden beslenen ve sadece akılı esas alan bir ispatcılıktır. Risale-i Nurların mesleği Kur'anî olduğu için, Mevlana'nın o tenkit ettiği kapsama girmez. Risalelerdeki ispat tarzı Kur'anîdir. Zira Kur'an'da da Allah'ın varlığını ve birliğini ispat sadedinde nazara veren birçok ayetler vardır. Zaten Kur'an asıl ve birinci gayesi tevhittir.

"Eğer göklerde ve yerde Allah'tan başka ilâhlar olsaydı, ikisi de harap olup giderdi." (Enbiyâ, 21/22)

(1) bk. [Mektubat, Beřinci Mektup.](#)